

Badische Landesbibliothek Karlsruhe

Digitale Sammlung der Badischen Landesbibliothek Karlsruhe

Luimige Reis langs den Rijn

Hood, Thomas

Amsterdam, 1840

Aan Gerard Brooke, Esq.

[urn:nbn:de:bsz:31-140259](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:bsz:31-140259)

AAN GERARD BROOKE, ESQ.

WAARDE GERARD!

Eindelijk hebben wij de goede stad *Rotterdam* den rug toegekeerd, en hebben het eerste togtje gedaan op de *Waal*, een' zijtak van de *Rivier der fatsoenlijke lieden*. Zoo als gij wel weten zult, de oevers van den Beneden-Rijn zijn alles behalve belangrijk: het zijn wilgeboomen, en nog eens wilgeboomen, en weér wilgeboomen en altijd wilgeboomen die men ziet. In zulk een geval heeft men slechts één middel van toevlugt. Bij het gemis van fraaije of belangwekkende uitzigten, moet de reiziger, om zich te vermaken, zijn heul zoeken bij het bonte gezelschap aan boord, en tot zoodanige *pièces de circonstance*, als zich voor zijne opmerkzaamheid mogen opdoen.

Het is een der ongemakken van eene reis tegen den stroom van den *Rijn* op, dat men zeer vroeg behoort op te staan, ten einde den op handen zijnde togt vóór den avond volbragt te hebben. Tot overmaat van jammer kraaide de *garçon*, die ons moest wakker maken, een vol uur te vroeg, en naderhand, als tot vergoeding daarvoor, even zoo veel te laat, zoodat wij, het geld voor de plaatsen vooraf betaald hebbende, om het hardst

naar de kaai hadden te loopen. Hoe kort ook de afstand zijn mogt, stond ons het zweet toch op het gezicht. Uw dienstwillige dienaar was het eerst aan boord, mijn oom de tweede, mijne tante de derde, MARTHA kwam nog even bij tijds, en de bagagie was er in het geheel niet. De stoomboot was inderdaad reeds van den wal gestoken, toen onze Hollandsche sjouwerlieden aankwamen, zoodat het grootste gedeelte van ons goed letterlijk aan boord *gesmeten* werd, onder een geschreeuw en een gedruisch, dat zoowel aan boord als aan den wal een uitbundig gelach verwekte. »In 's hemels naam, wat is dat alles?» vroeg mijn oom, die eene groote vermeerdering van ons goed bespeurde. »Ach! dat is die fraaije koperen emmer» jammerde tante onder allerlei pantomimische gebaren van spijt: »Zie eens hoe hij gekrast en gedeukt is;» terwijl de meid driftig een aantal holsblokken bijeenraapte, als buitenlandsche zeldzaamheden tot geschenken op *Woodlands* bestemd. Mijn oom haalde zijne schouders op en stond het met een raar gezigt aan te zien. »Mijn God, FRANK!» zeide hij in stilte tegen mij: »als wij op onze reis zoo naar evenredigheid zullen voortgaan met verzamelen, dan geraken we in het einde zoo vast als de groote sneeuwbal van »Sandfort en Merton.» Het komt mij voor, dat uwe tante een' last maakt van een vermaak. Met dat al, hoe meer geringe moeite zij zich veroorzaakt, hoe beter het is, om haar dien éénen zwaren drukkenden te doen vergeten: ofschoon het voor eene weduwe toch een weinig zonderling luidt» voer hij voort, mijn' grimlach bespeurende, »dat zij zich voor hare tranen van een' koperen emmer voorziet.»

Ik had nu tijd om eens rond te kijken, en het gezelschap overziende, speet het mij niet onzen ouden kennis, den man met de roode wangen te bespeuren. Hij zag er uit als een appel, maar als een appel, die een weinig gekneusd was. Het mogt komen vanwaar het wilde, maar hij had rondom zijn regter oog eene kleur, die mij duidelijk te binnen bracht, hetgeen Lord BYRON ergens zegt, dat men louter bij toeval wel eens aan het boksen kan geraken; vooral, wanneer men zoo heet en driftig van gestel is, als eene peperbus met een lossen top. Hij schoot ijlings op mij toe, als op iemand, bij wien hij zijne opgekropte ergernis lucht konde geven, en begon daarmede in dezer voege: — »Ik ben blijde u te zien, Sir! Heb ik niet een fraai oog om de schoonheden van den *Rijn* te bezigtigen? — zoo zwart als mijn hoed, Sir! — Het is een geluk, dat hij het mij niet heeft weggeslagen!» — Ik betuigde hem, zoo als natuurlijk was, mijne deelneming, en vroeg hoe het gebeurd was. — »Hoe het gebeurd is, Sir? Wel, dat kon maar op eene manier gebeuren. Ik heb wel eens van zwarte en van blaauwe duivels hooren spreken, maar sla mij dood, als ik niet geloof, dat er ook gele duivels zijn.» — »Gij bedoelt toch zekerlijk onzen ouden reiskameraad, den Amerikaan, niet?» — »Ja zekerlijk bedoel ik dien. Gij weet hoe lastig hij alle man aan hoord viel — hij wilde zelfs niet zeeziek worden. Wat mij betreft, het moge een natuurlijk instinct of iets anders wezen, maar ik heb hem gehaat van het eerste oogenblik af toen ik hem zag. Ik voelde mijn hart binnen in mij draaijen, als ik een' blik op hem wierp. Dan werd ik te moede alsof ik zelf de geel-

zucht had: waarlijk, dat is zoo! Ik dacht bij mijzelf, als ik dien, aan den wal komende, niet afscheep, is mijn naam geen BOWKER — JOHN BOWKER, Sir! — Daarom vroeg ik hem te *Rotterdam* mij een goed logement op te geven, en hij noemde mij het »Schippers Huis.” Nu wist ik genoeg, en nam mijn intrek in het »Wapen van Bath.” Welnu, wat denkt ge wel, Sir? Na het eten ontkleed ik mij, en wil naar boven naar bed gaan, en wat denkt gij wel, dat ik toen zag?” Hier maakte JOHN BOWKER eene plegtige *pause*, en zag mij stijf in het gezicht aan: zijn gelaat werd nog rooder, behalve den kring om zijn oog, die nog zwarter afstak: hij haalde den rand van zijn' hoed over het beleedigde deel, stak zijne gesloten vuisten in zijn' zak, haalde zwaar adem, en hervatte op een' toon, die door zijne inwendige aandoening geheel heesch was; »sla mij dood, Sir! als ik zijn geelzuchtig bakkes niet op het schoone kussen zag!” — »Dat was zekerlijk zeer onaangenaam.” — »Ja, Sir! daar lag hij: eene gele vlek midden in het wit, even als een week ei. Waarachtig, ik geloof niet, dat ik er ooit weder een zal eten: hij heeft mij dat denkbeeld voor mijn leven lang bedorven!” Er lag op het gelaat van BOWKER eene uitdrukking van afkeer, terwijl hij dit zeide, die Dr. JOHNSON scheen gecopieerd te hebben, toen hij zijne »schets van een waren hater” te boek stelde. Ik geliet mij alsof ik groot belang in zijn verhaal stelde, en vroeg welke de aanleiding van die noodlottige gebeurtenis was geweest. — »Welke aanleiding? — eene aanleiding? neen, er was geene aanleiding. Het geschiedde met opzet, Sir! volstrekt met opzet. Ik gaf hem beleefdelyk te kennen,

dat ik eene vergissing vermoedde. »Dat vermoedde ik ook?» antwoordde hij. »Welk is uw nummer?» — »Ik heet BOWKER,» gaf ik hem ten antwoord: »JOHN BOWKER — en heb nummer 17.» — O zoo?? hernam hij: »ja, dat is juist hier — mijn naam is Pas op u zelve — en ik reken, dat ik nummer 1 ben.» Was dat niet koelzinnig, Sir? Nu, ik trachtte mede koel en bedaard te blijven, maar ik kon niet — bloed wil koken: dat is zoo de natuur van een' mensch, Sir! — en het mijne begon in mijn oor te bruisen als een ketel. »Daar moet ik lucht aan geven» dacht ik bij mij zelve, »of ik zal barsten, als ik geene afleiding voor mijne drift krijg» — en terwijl ik dat dacht en de karel mij zoo grijnzende aanzag, kon ik het niet helpen — neen waarachtig, ik kon het niet helpen, dat ik hem een' stomp gaf. Daarop geraakten wij aan het bakkeleijen, en op het rumoer kwam de logementhouder met zijne knechts binnen — en het einde van de historie was dat ik met dit oog op den koop toe, mijn bed kreeg — want de herbergier bewees mijn regt op N°. 17.» — »En welke verontschuldiging?» vroeg ik, »bragt de geweldenaar voor zijne onbeschoftheid bij?» — »Geene verontschuldiging ter wereld, Sir! Geene enkele syllabe! behalve dat het »Schipper's Huis» vol was en mijn bed ledig. — Zulk een verd..... guit! — Ik dacht eerst dat hij de geelzucht of de gele koorts had — maar het is koper, Sir! — vernisd koper. Doch het is nog niet gedaan. »Gij zult toch een' naakten mensch wel een kwartiertje tijds vergunnen om zijne plunje bij elkander te zoeken?» Nu, Sir! omdat ik mijne drift lucht had gegeven, was ik weder regt in-

schikkelijk, maar hoe denkt ge dat hij dien tijd besteedde? »De spreker wachtte weder een weinig, om al zijne verontwaardiging bot te vieren.» Wel Sir! toen het er op aankwam, om het bed weder op te maken, had hij de beide lakens tot harde, ijzerharde ballen, zoo groot als uw hoofd, in elkander gefrommeld. »Eene bekende manoeuvre van de matrozen,» zeide ik: »zij noemen dat reeven.» — »Dat is wel waarschijnlijk, Sir!» hervatte hij: »want gij weet hij heeft mij gezegd, toen hij mij mijn' Guinje afzwendelde, dat hij dertig jaren lang gevaren had. Intusschen, daar zat ik nu met die twee lakens, de eenigste die er voor mij waren, en de waard noch zijne bedienden, neen, de duivel zelf kon er geen begin of einde aan vinden. Sla mij dood, indien ik niet geloof, dat zij op dit oogenblik nog in *statu quo* zijn: waarachtig, dat doe ik!» — De ijver, waarmede hij die verklaring aflegde, deed mijn' ganschen ernst verdwijnen; en in het eerst in mijne vrolijke luim deelende, veranderde hij eensklaps alsof hij kramptrekkingen kreeg. »Neen, neen, Sir!» zeide hij, ernstig zijn hoofd schuddende — »het is niet om te lagchen. Ik heb opgemerkt, Sir! dat ik nooit op het eerste gezicht iets tegen iemand heb opgevat, of hij gaf mij daar in het laatst ook reden voor. Let er op, Sir! — die kurkemakleurige Yankee is mijn booze geest. Hij zal mij omzweven, waar ik ook heenga, en al mijn genoegen ontrooven. De Noordzee heeft hij reeds voor mij bedorven, en nu zal hij dat den *Rijn* ook doen — dat zal hij, Sir! zoo waarachtig als mijn naam BOWKER is — JOHN BOWKER — hij zal mij den *Rijn* bederven, en de baden en den

Hochheimerwijn en al het andere — zoo zeker als wij hier staan!”

Zoo ongerijmd als u deze schets ook zal voorkomen, GERARD! is zij echter naar de natuur genomen. En hoe vele van ons zijn er, die op des levens bedevaart zwarte, blaauwe en gele bullebakken oproepen, om onze Rijnstroomen te bederven! Maar, om nu verder niet te moralizeren, verbeeld u in dit oogenblik door eene ligte regenbui in eene zeer luidruchtige, stinkende en smoorheete kajuit gedrongen, alwaar het plakaat, dat het rooken verbiedt, met de letters tegen den muur is omgekeerd. Ik vond daar mijn' oom zeer wel gehumeurd en bezig met domino te spelen. Zijn medespeler was een Duitscher, en de grootste zwarigheid bestond hierin, dat de regels van dat spel bij de Duitschers en bij de Engelschen even zoo verschillend zijn als hunne talen. Zij gingen evenwel met een prijzenswaardig geduld voort, elk naar zijne eigene wijze, totdat zij ieder een glas Curacao geledigd hadden. »Het is toch zonderling” zeide mijn oom, terwijl hij *partie remise* spelende, opstond, »dat in weérwil van de menigvuldige duizenden Engelschen, die den Rijn op- en afgevaren zijn, de bewoners aldaar nog nooit geleerd hebben domino te spelen!”

In dit zelfde oogenblik hoorden wij aan de tafel nabij ons, het beklag van eene onzer vaderlandsche vrouwen. Eenige minuten vroeger, hadden wij haar hooren roepen: »hoof! hoof! hoof!” aan het kleine Duitsche knechtje, dat haar slechts toelachte en dan zijn hoofd schudde. »Het is toch bitter,” riep de Lady uit, »zulk een' dommen oppasser te hebben. Hij verstaat zelfs het Fransche woord (*oeuf*) voor een ei niet.”

Onze eerste pleisterplaats was te *Dord* of *Dordrecht*, eene zindelijke fraaije stad, welke er uitzag als eene oude kennis, omdat zij veel overeenkomst had met die, welke op de Hollandsche schoorsteentegels zijn afgebeeld. Wij kregen hier onder anderen toevoer voor onze levende vracht, een' gemeenen soldaat, wiens vrouw of liefje, dat weet ik niet, regt hartelijk afscheid nam, als van een lam dat ter slagbank geleid werd naar »*les braves Belges*." Nog eens, en weder eens, en nog eens riep zij hem hare laatste woorden toe en drukte hem gedurig eene nieuwe verbeterde en vermeerderde uitgave van hare kusjes op de lippen. Doch de waarschuwende bengel van de stoomboot begon te luiden, — het vrouwtje klemde haren krijgsheld nog eens zoo wanhopig in hare armen, dat hij bijna van de beenen geraakt was — hij ontscheurde zich aan hare omhelzingen, en hare armen zonken langs hare zijden neder, alsof er voor hen in deze wereld voortaan niets meer te doen viel — de riemen kletsten in het water — maar zoo lang als *Dordrecht* ons in het gezigt bleef, zagen wij de arme vrouw staan, even zoo roerloos en onbewegelijk als de geschilderde houten poppen, welke haar land eigen zijn. »Die arme zielen!» jammerde mijne tante, die hen met vonkelende oogen had aangezien: »Wat is toch de oorlog eene schrikkelijke zaak, wanneer hij van nabij tot ons komt!» Mijn oom gaf lucht aan eene gedachte, welke de echo van de mijne wel geleek te zijn: »Wel, FRANK! dat was toch iets meer dan het gewone Hollandsche phlegma!»

Mijne opmerkzaamheid werd te veel door die *Episode* gaande gehouden, om de komst te bespeuren van

een' anderen passagier, totdat dezelve mij op een' verdrietigen toon in het oor gefluisterd werd: »God beware mij! — daar is hij weder! — Die verdoemde geelsnoet! — Ik dacht dat hij ten minsten reeds een' dag vooruit was;» en zie, ja, daar stond de Amerikaan in levenden lijve voor ons. Hij had zich te *Dordrecht* opgehouden, om de zaagmolens te bezigtigen, en de baaijen, welke bestemd waren om de groote houtvloten te bergen, die uit *Zwitserland* en het *Schwarzwald* den Rijn af herwaarts komen. Zijn oude vijand zag hem fier aan, en de vlam vond weldra voedsel. Het verdek van eene stoomboot wordt in het midden door eene denkbeeldige lijn verdeeld, welke de gemeene passagiers niet mogen overschrijden. Op de stoombooten van den Rijn staat dit verbod in verschillende talen te lezen, en de boete daarop bepaald, bestaat in de betaling van eene hoogere vracht. Een stil en ingetogen passagier, een beminnaar van geregeltheid en orde, zal zich zorgvuldig wachten van die grenslijn over te stappen; een ander, van een luchtiger aard, stapt onverschillig de onzichtbare lijn over, terwijl een derde snaak (tien tegen één dat hij zijn' hoed geheel en al scheef op heeft) met vrij wat hoogmoed tot op het achterschip loopt, als om er zich op te verhoovaardigen, dat hij de wet breken en den regel durft verachten. Het was weldra blijkbaar tot welke van die klassen onze Amerikaan behoorde. »Kijk eens naar hem, Sir!» pruttelde Mr. JOHN BOWKER, mij een' zachten duw met zijn' elleboog gevende; »Kijk toch eens naar hem! Hij behoort onder de gemeene passagiers en zie eens waar hij is, die onbe-

schofte rekel! hij zit waarachtig op de lantaarn van de eerste kajuit. Eilieve, Sir! kom eens hier!" en mij bij den arm grijpende, trok hij mij naar de plaats alwaar het reglement voor de verschillende rangen van passagiers in drieërlei talen was aangeplakt. »Daar, Sir! lees dat eens" maar hij won mij de moeite uit, door mij zelf den inhoud der artikelen, vertaald op te snijden. — »Daar is de wet duidelijk opgegeven, en evenwel die gele gait..." Hij bleef plòtseling steken, want de gele gait zelf, door onze bewegingen opmerkzaam gemaakt, trad naderbij om te vernemen waar naar wij keken, las zeer bedaard het Fransche, Hollandsche en Engelsche reglement, en ging toen weder bedaard op de lantaarn zitten. »Wat voor een karel is dat?" riep de vurige BOWKER uit; »hij kan toch nu niet zeggen dat hij niet gewaarschuwd is. Sla mij dood, als ik het den kapitein niet te kennen geef. Ja, dat wil ik doen! Wat zal er van de maatschappij worden, als men alle grenslijnen overschrijden mag? Een ommekeer van alle orde — eene verwarring der standen; de democratie op den troon; regeringloosheid, Sir! regeringloosheid en anders niet!" Het vuur waarmede hij sprak, begon hem thans ook tot lichamelijke beweging aan te drijven, en hij begon over het verdek heen en weder te loopen, min of meer met het voorkomen van een' rossen leeuw, maar steeds de werking van zijn driftigen aard voor mij bewarende, begon hij op nieuw: »Ik voor mij vooronderstel dat hij zoodanig iets Amerikaansche onafhankelijkheid zal noemen. (*Een kuitertje*) Sir! als er iets in de wereld is dat ik verfoei, dan is het een IJanke. Van zijne gele huid spreek ik

niet eens. (*Een kuijertje.*) Dat zit mij in het bloed, Sir! Mijn vader, JOHN BOWKER Senior, mogt hen ook niet zetten — in het geheel niet! (*Een kuijertje.*) Hij trof eens een' scheepskapitein aan, die hem naar den weg vroeg in de stad. — Mijn vader zeide: »Ik geloof dat gij een Amerikaan zijt.» — »Dat geloof ik zelf,» antwoordde de kapitein. — »Eilieve, Sir!» hervatte mijn vader, »wat heb ik dan wel aan mij, 't welk u kan doen gelooven, dat ik aan een' Yankee den weg zoude wijzen?» Ja, Sir! dat zeide hij, zoo waar als ik leef, dat zeide hij. En daar hield hij zich aan! (*Nog een kuijertje, waarna hij plotselyk blijft stilstaan.*) »Gij denkt, geloof ik, dat ik driftig ben?» Ik kon niet nalaten al grimlagchende een bevestigend antwoord te geven. »Nu ja, Sir! ik weet het wel. Ik ben driftig. Dat is mijn gestel, en het is mijne grondstelling, dat ik der natuur haren eisch moet geven. Ik heb vurige aandoeningen, en ik maak er mijn werk van dezelve nimmer te doven. Het geel, b. v., is eene kleur, welke ik niet lijden mag. Ik haat haar, Sir! gelijk een stier het scharlakenrood — en daar is die Yankee met zijne gele wangen, gele oogen, gele tanden, en zijn gele vest — sla mij dood, als ik niet geloof, dat hij van buiten en van binnen geel is!» en weg stooft hij naar den voorboeg, als om de gansche lengte van het vaartuig tusschen hem en het voorwerp van zijn afkeer te stellen. En nogtans voer hij voort met al de verkeerdheid van een' zelfkweller al de bewegingen van zijn vijand waar te nemen, waarbij het hem niet aan nieuwe aanleidingen om uit te varen ontbrak. »Ik moet naar beneden gaan» zeide hij, mij wederom naderende: »het

is eene helsehe kwaal! — ik moet! — Daar ben ik niet tegen bestand. Ik kan niet te gelijk met hem op het verdek wandelen! Het is verboden, om bij het roer te staan praten, en daar gaat hij mij waarachtig naast den stuurman staan! Sla mij dood, als hij hem het verhaal van de opgerolde bedlakens niet doet — ik kan het aan zijn grinnikken zien! Als ik boven op bleef, Sir! zoude ik de koorts krijgen. — Die karel zal al mijn bloed bederven — dat zal hij zoo zekerlijk als ik sterven zal” en met een’ schrikkelijken blik op den Amerikaan, ging de warm gebakerde man naar beneden, om zijne drift met een glas brandewijn — want, even als zijn vader BOWKER Senior, hield hij zich daaraan — te verkoelen.

Gij weet het, GERARD! ik ben van *professie* geen sentimentele reiziger, zoo als STERNE, maar ik kon toch niet nalaten, een weinig te moralizeren, over hetgeen er gebeurd was. Die JOHN BOWKER scheen mij het modèl toe van onze partijzuchtigen en dweepers, in de Staatskunde zoowel als in het Godsdienstige, die elk denkbaar voorwendsel te baat nemen, om hun hart te sluiten voor een’ natuurgenoet, die groen boven oranje, paars boven blaauw verkiest. De hemel weet, hoe ver mij mijne bespiegelingen wel zouden gebragt hebben over de onbillijkheid van een’ mensch te haten, alleen om zijne gele kleur, ten zij ik mij eensklaps had herinnerd, hoe vóór dezen tijd menig menschelijk wezen gestolen, gekocht, tot slavernij gedoemd, gegeeseld, gebrandmerkt, ja opgehangen is, alleen, omdat zijne huid bij toeval zwart was. Ingevalle gij voor die overdenkingen nog eene andere verontschuldiging verlangt, kan ik daarvoor bijbrengen, dat ik het kasteel van

Gorinchem in het oog kreeg, alwaar eens negentien Roomschegezinde priesters voor hun geloof den dood ondergingen; en kort daarna het slot van *Loevestein*, alwaar GROTIUS om zijne gevoelens gevangen werd gezet, waar hij dien tijd besteedde tot de vervaardiging van zijn werk »Over het Regt van Oorlog en Vrede» en waar hij noch de rust van den vrede genieten, noch op eene gevoegelijke wijze oorlog voeren kon.

Ik heb reeds gezegd, dat het tamelijk vervelend is den Beneden-Rijn tegen den stroom op te varen: het was nagenoeg acht ure, voordat wij te *Nijmegen* kwamen, eene grensplaats, welke bovenal aanmerkenswaardig is uithoofde van de Triple Alliantie of het Drievoudig Verbond, aldaar in 1678 tusschen *Frankrijk*, *Holland* en *Spanje* geteekend. Het zal van meer belang voor u zijn, dat ik u herinner, hoe Sir WALTER SCOTT op zijne treurige reis naar *Abbotsford* en zijne laatste woning, alhier een' nacht vertoefd heeft. Er is hier een praatje in omloop, dat de logementhouders allen even spoedig er bij waren, om met hunne rijtuigen de aankomst van de stoomboot, welke eene zoo vermaarde personaadje moest medebrengen, af te wachten, en dat Sir WALTER, zonder het te weten, van het rijtuig van zekeren logementhouder gebruik maakte, om zich tot bitter verdriet van deszelfs eigenaar, naar een ander logement te laten brengen. Wat ons aangaat, wij namen onzen intrek bij zekeren kastelein DOCTOR, wiens naam gewis iets bekorends had voor mijn' hypochonderen oom. Het huis is zindelijk en gemakkelijk, met een' kleinen tuin er achter, en een geschilderd houten beeld aan het einde van de groote laan. On-

der ons gezegd, ik betrapt mijn' oom, juist toen hij denkende, dat het onze DOCTOR zelf was, met zijn' hoed in de hand eene buiging voor hetzelfde maakte.

Ik zoude u nog wel meer te schrijven hebben, waarde GERARD! maar mijn papier is vol: daarom moet ik thans eindigen met eene vriendengroet aan u zelve en eene liefdesbetuiging aan EMILIA. Vaarwel!

FRANK SOMERVILLE.